de meester spreekt

woorden van Peter Deunov

met een inleiding over zijn leven en werk

Alleen hij wiens ziel geraakt is
door de liefde leeft,
alleen hij wiens geest verlicht is
door kennis brengt het licht,
en alleen hij wiens geest zich verheugt
in volledige vrijheid,
kan een waar mens genoemd worden
en een broeder van de mensheid.

Peter Deunov

Inhoud

	Verantwoording en woorden van dank	7
	deel I	
	Levensschets	9
I	Van geboortegrond naar rozentuin	10
II	Honger naar vrijheid en kennis	13
III	In de openbaarheid	18
	deel II	
	Woorden van de meester	37
1	Leven	38
2	De ziel	42
3	Waarheid	46
4	Liefde	49
5	Wijsheid	57
6	Rechtvaardigheid	60
7	God	65
8	De mens	71
9	De geest	79
10	Het goede	84
11	Vrijheid	89
12	Het licht	93
13	De essentie van het goddelijk onderricht	98
14	De levende natuur	100
15	De grote Universele Broederschap	105
16	De vier grondslagen	112
17	De meester	116
18	De leerling	122
19	Het heilige vuur	131
20	Het liefdeslichaam	134
21	Christus	137
	Bronnenlijst	151

Verantwoording en woorden van dank

De naam Peter Deunov is in Nederland niet algemeen bekend. Toch geldt hij als een van de leidende spirituele figuren van de twintigste eeuw. In Bulgarije – het land waar hij werd geboren, opgroeide, woonde en werkte – is Deunov nog steeds een grootheid. In 2007 kwam hij op de tweede plaats te staan in een rij van vooraanstaande mensen uit de nationale geschiedenis. Dit bewijst wel hoezeer hij levend is gebleven in het collectieve geheugen van de Bulgaren. Nog steeds wordt hij er door velen 'de meester' genoemd. In het Bulgaars klinkt dat zacht en verwijst het naar een behoeder, een vader, een raadgever, naar iemand die het weet. Deunov wordt door kenners beschouwd als vertegenwoordiger van de derde spirituele stroming in Bulgarije, na het orfisme en de stroming van de bogomielen.

De voor u liggende uitgave van woorden van Peter Deunov is een licht bewerkte versie van de eerder door Maria Majoor en Anje Lambers verzorgde Nederlandse vertaling van het boek *The Master speaks*. Het werd door Majoor in 2008 bij uitgeverij SIO gepubliceerd onder de titel *De Meester spreekt*.
Pentagram boekwinkel had sindsdien altijd exemplaren van dit diepzinnige werk in de schappen liggen. Bij het plaatsen van een nieuwe bestelling in 2024 bleek dat het boek niet meer voorradig was en ook niet zou worden herdrukt. Omdat Pentagram boekwinkel de lezers dit werk graag wilde blijven aanbieden, schonk Majoor de uitgeefrechten aan Rozenkruis pers. Met daarbij een verbeterde, digitale versie van haar eerdere vertaling.
We zijn Maria Majoor bijzonder erkentelijk voor haar grote vrijgevigheid.

Ten behoeve van de heruitgave hebben we de Nederlandse vertaling nog eens vergeleken met de oorspronkelijke Bulgaarse tekst en de Engelse vertaling. Op basis daarvan hebben we kleine aanpassingen gedaan. Het is op deze plaats ook goed te vermelden dat we consequent

de naam Peter Deunov hanteren. Overwegingen van discretie hebben ons ertoe gebracht niet de naam 'Beinsa Douno' te gebruiken. De reden voor deze discretie is dat Deunov zelf weinig over de achtergrond van deze latere naamgeving en de betekenis ervan heeft onthuld. Alsof daar voorzichtig mee moet worden omgegaan. Tot slot hebben, op verzoek van Rozenkruis pers, Dick van Niekerk en Hristina Reekers een nieuwe inleiding bij het boek geschreven, waardoor de lezer meer te weten komt over Peter Deunov en zijn betekenis voor de mensen in zijn tijd en ver daarna. Zij kregen daarbij enthousiaste hulp van Galina Gerasimova en Andrei Griva, die uit het archief van de Witte Broederschap in Bulgarije konden putten. We danken Galina en Andrei heel hartelijk voor hun bijdrage, en Dick en Hristina voor hun waardevolle inleiding.
Het kloppend hart van het boek wordt gevormd door de fragmenten uit lezingen van Deunov die gerangschikt zijn rondom 21 thema's. Deze bloemlezing uit zijn leer werd nog tijdens het leven van Deunov samengesteld door een van zijn leerlingen, Georgi Radev, en verscheen voor het eerst in 1939 in het Bulgaars onder de titel *De Meester spreekt*. Het was de allereerste keer dat teksten van Deunov op deze manier in een boek werden uitgegeven. Het boek is sindsdien in vele talen verschenen.

Deunov zelf zei dat, hoewel de wegen naar het licht van de waarheid ontelbaar zijn, er toch slechts één waarheid is. De woorden van Deunov verwijzen naar deze ene, universele waarheid en zijn daarom in staat, welke weg we ook kiezen, een diepe herkenning in ons op te roepen. Dat is de onschatbare waarde van zijn werk en de reden waarom wij met deze heruitgave zijn woorden voor een Nederlands publiek gemakkelijk toegankelijk willen houden.

We hopen dat deze woorden, bijna een eeuw nadat Deunov ze uitsprak, nog velen zullen inspireren en aanzetten tot het zoeken naar antwoorden op de grote vragen van het leven.

Rozenkruis pers

deel I

Levensschets

I Van geboortegrond naar rozentuin

'(...) In het verleden heeft men Christus gekruisigd,; maar vandaag is geen enkele boom groot genoeg om hem eraan te kunnen nagelen. Christus kan geen tweede maal gekruisigd worden. Hij komt nu het verstand en het hart van de mens bezoeken. Hij zal alle gevangenissen slopen, alle valse leerstellingen omverwerpen en alles vernietigen wat het verstand belemmert, de harten verstoort, en het leven van de mens in ketens slaat. Christus zal niet komen in mensengedaante, noch onder om het even welke andere vorm. Als de zonnestralen uw woning binnendringen, komt de zon dan zelf u bezoeken? Christus zal als een innerlijk licht in uw harten en zielen neerdalen. Herinner u dat hij de openbaring is van Gods liefde. De tijd is gekomen om de grondvesten te leggen van een nieuwe cultuur, die gebouwd zal moeten worden niet door diegenen die knielen voor het beeld van de gekruisigde maar door de broeders in wie de verrezen Christus leeft, de levende Christus der liefde.
De basis van deze nieuwe cultuur zal dus de liefde zijn.'
Peter Deunov

Peter Deunov werd geboren op maandag 11 juli 1864 te Nikolaevka, een heuveldorpje op 30 kilometer afstand van de toeristische havenstad Varna, aan de Zwarte Zee. Wie in Nikolaevka op zoek gaat naar sporen van Deunov zal er vrijwel geen vinden. Niets verwijst er rechtstreeks naar Deunov: geen bordje bij de ingang van het dorp, geen standbeeld van hem op het centrale plein, geen straat die naar hem vernoemd is. Enigszins bedremmeld moet de sleutelbewaarder annex koster van het wat hoger gelegen kerkje dat beamen. Gevraagd naar Deunovs geboortehuis, wijst hij in het luchtledige. Er is niets meer van terug te vinden. Het moet ergens aan het pleintje voor de kerk hebben gestaan. Op verzoek laat hij ons het eenvoudige kerkje van binnen zien, met achterin het schooltje waar de jonge Deunov les moet hebben gehad. Kerk en school bij elkaar, dat was een gebruikelijke combinatie in die

dagen. De orthodoxe kerk – we hebben het over de eindtijd van de Ottomaanse overheersing die nog tot 1878 zou duren – heeft zich tijdens de vijf eeuwen van bezetting steeds ingespannen om het onderwijs in het Bulgaars en de Bulgaarse cultuur zo veel mogelijk overeind te houden. Zo ook in Deunovs geboortedorp. De grootvader van Deunov van moeders kant, Attanas Georgiev, vervulde hierbij een sleutelrol. Hij had als een van de weinigen uit de streek het best mogelijke onderwijs van zijn tijd genoten, in het Bulgaars, Grieks en Turks. In de nationale renaissance van de Bulgaarse cultuur speelde hij daardoor een prominente rol. Georgiev was de *muhtar* (wij zouden zeggen: de burgemeester) van het dorp, die zich tegenover de Turkse bezetter onvermoeibaar sterk maakte voor de opvoeding van de kinderen volgens de orthodoxe religie en voor onderwijs in de Bulgaarse taal. Achter in de kerk staat zijn beeltenis nog in een standaardje op een tafel. Daarvoor een houten bak met wit zand, waarin de bezoeker met een ganzenveer een groet of waarderend woord kan schrijven. De burgervader annex opa van Deunov was geliefd onder zijn dorpsgenoten vanwege zijn vastberadenheid en vanwege de innerlijke overtuiging die hij uitstraalde dat liefde de enige motor was tot vooruitgang. Deunovs opa ligt begraven in een klein mausoleum in de tuin van de kerk.
Om de orthodox-religieuze vorming van de inwoners te versterken, haalde de burgemeester uit het zuiden van het land een als talentvol bekend staande parochiepriester naar zijn dorp, Konstantin Deunovski (1830-1918). Hij was de eerste leraar Bulgaars in de regio en de eerste priester die de orthodoxe liturgie in het Bulgaars celebreerde. De pope trouwde de dochter van de burgemeester, Dobra, en uit hun huwelijk werd als derde kind Peter geboren. De eerste vier jaar maakten de ouders zich grote zorgen over hun zoontje, want hij sprak nog geen woord. En opeens begon hij te praten. En hoe!
Bekend is de anekdote dat hij als vijfjarige met de dorpelingen het land op ging om de tarweoogst binnen te halen. Het was een stralende dag en ook aan het begin van de middag scheen de zon nog uitbundig, maar toen ging de kleine Peter plots op een van de schoven staan. Hij riep dat er een verwoestende storm in aantocht was en dat iedereen snel alles

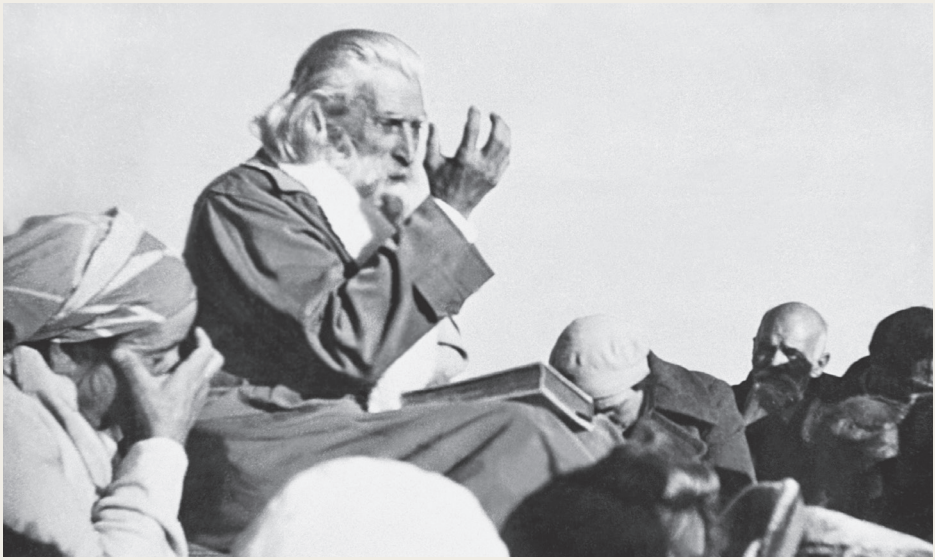

▲ 1932 – op de Gebedsberg

▼ ‘De Meester spaarde geen krachten en geen tijd wanneer het nodig was om te helpen om een bepaalde situatie te verhelderen, zodat er licht kon komen in iemands bewustzijn. Vele malen heb ik gezien met hoeveel aandacht hij met een broeder of zuster sprak om een vraag te verduidelijken.’ Uit *de herinneringen van leerlingen, ‘De Meester’*

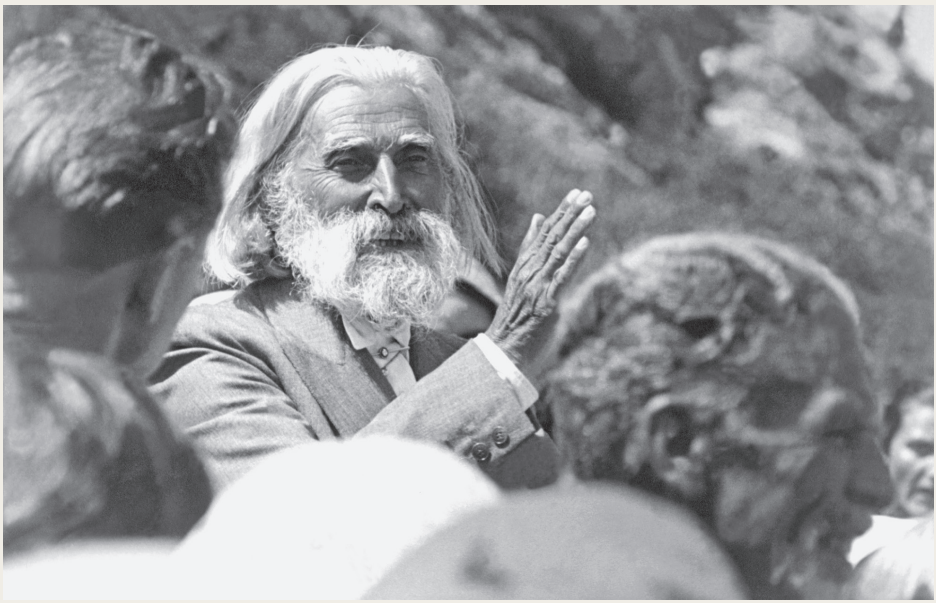

▲ 1932 – Het zomerkamp in Rila begint elk jaar op 1 augustus en eindigt op 22/23 augustus. De dagen van samenkomst in augustus zijn een tijd van innerlijk werk, van lichamelijke en zielereiniging, van afstemming op de natuur en de verheven levensstromen. Het dagelijks ritme in het kamp is intens: het begroeten van de zon, het gebed, het lezen van een toespraak, een lichte maaltijd en de dans van de paneuritmie. Daarna volgen bergtochten of momenten van arbeid – zowel aards als geestelijk. De gezamenlijke maaltijd, het halen van water voor het kamp, de zorg in de keuken, het zingen van liederen en de deelname aan bezinnende voordrachten vormen de onmisbare schakels van het Rila-leven, dat de harten van de volgelingen van de Witte Broederschap in diepe verbondenheid samenbrengt.

▼ 1936 – Peter Deunov voor zijn tent in Rila

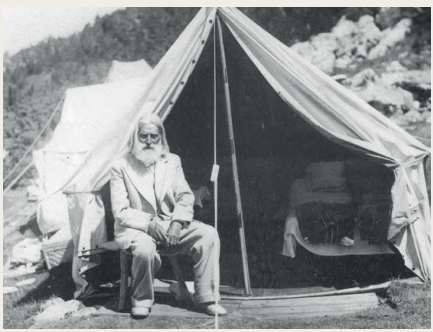

deel II

Woorden van de meester

1 Leven

De bron van het leven is liefde. Liefde brengt de volheid van het leven. Het leven wordt echt wanneer de mens de liefde leert kennen. Als de mens de liefde niet begrijpt, kan hij het leven niet begrijpen. Als hij het leven niet begrijpt, kan hij de tijd niet begrijpen waarin het leven stroomt als een voortdurend proces. En als hij de tijd niet begrijpt, zal hij het muzikale ritme van het leven verliezen en zal er zo'n disharmonie in zijn leven komen, dat hij heel ongelukkig wordt.

Behalve de liefde is het leven het belangrijkste. Het leven is de vrucht van de liefde. De liefde en het leven zijn echter niet hetzelfde. In het leven zijn voortdurend twee processen werkzaam: het ene is het proces van opbouw en het andere is het proces van afbraak. In de liefde bestaan deze twee processen niet. De liefde is zuiver en één. In het leven bestaat er echter verschil. Het leven heeft geen betekenis zonder liefde. Een dergelijk leven is een aaneenschakeling van lijden, van opeenvolgende pieken en dalen. Het leven kan zich niet manifesteren zonder liefde. Er bestaat geen leven zonder liefde. De eerste weg van het leven is liefde. Om te laten zien dat je leeft, moet je liefhebben. De betekenis van het leven ligt in lief te hebben en geliefd te worden.
Het leven is de inspanning van de geest om zich in de uiterlijke wereld, aan de periferie, te manifesteren. Wanneer de geest zichzelf aan de periferie manifesteert en zijn werk begint, zeggen we dat het leven zich in zijn elementaire staat, als tijdelijk leven, manifesteert.
Het tijdelijk leven is slechts een schaduw van het leven, ofwel de kleinste afspiegeling van de totaliteit van het leven. Eeuwig leven houdt oneindige mogelijkheden in. Het bevat in zichzelf alle voorwaarden voor wijze groei.
Wij zien de totaliteit van het leven als de grote universele ziel, die zichzelf manifesteert in de hele levende natuur. Onze zielen zijn delen of ledematen van deze grote ziel.
Het grote levensprincipe kan zich alleen manifesteren als het een vorm aanneemt die in overeenstemming is met zijn streven en zijn doel-

gerichte beweging. Het streven is de intelligente innerlijke drijfkracht en de doelgerichte beweging is haar fysieke uitdrukking. Het leven manifesteert zich echter niet in slechts één vorm, maar in een oneindige veelheid van vormen. Wanneer verschillende vormen zich verenigen en een grotere vorm scheppen, zeggen we dat dit leven wijs geordend is. Dan streven alle vormen ernaar om zich te manifesteren tot deze hogere vorm.

Het leven eindigt nooit, het gaat eeuwig door. De uiterlijke vormen zijn onderworpen aan vernietiging, maar het leven gaat altijd door. Niets kan het vernietigen: het leven is machtiger dan de dood. Het leven is vrij, ontastbaar. Het houdt nooit op. Het stroomt voortdurend naar binnen en naar buiten. En als het leven niet naar binnen en naar buiten stroomt, kan de mens zich niet verenigen met zijn omgeving.

Het leven dat in ons is, is volmaakt. Pleziertjes, hartstochten, onjuiste gedachten en emoties beperken de natuurlijke manifestaties van het leven. Het leven kan alleen maar goed zijn; er bestaat geen slecht leven. Wanneer er wordt gezegd dat het leven verbeterd moet worden, is dat een onjuist idee. In essentie is het leven noch goed, noch kwaad. Er kunnen vermengingen zijn in het leven, maar het wordt noch beter, noch slechter. Het leven stroomt vanuit God en keert weer naar hem terug. Het leven is daarom in essentie absoluut zuiver.

De veranderingen die zich in het leven doen gelden, veroorzaken de kwade gevolgen. Dan spreken we over het wereldlijke leven, over het spirituele leven, over het tijdelijke en eeuwige leven. Maar leven is in zichzelf noch wereldlijk, noch spiritueel.

Wanneer de dierlijke aard in de mens de overhand heeft, wordt het leven wereldlijk. En wanneer de wijze aard in hem de overhand heeft, wordt het leven spiritueel, want het leven in de mens onderscheidt zich, door intelligentie, van het leven van andere wezens. Het woord leven betekent in feite intelligentie. Waar geen intelligentie is, daar is geen leven. Waar intelligentie is, zelfs in haar zwakste manifestatie, daar is ook leven. Intelligent leven is onsterfelijk leven, leven zonder lijden en kwelling. Dit leven is in feite het levenslot van de menselijke ziel. Dit leven kent geen verwarring, maar een voortdurende activiteit.

Bronnenlijst

Uit de verhalen van Boyan Boev, Metodi Konstantinov, Maria Todorova en Boris Nikolov gedeeld in het boek *De Leraar,* Uitgeverij Witte Broederschap, Sofia 2015

Detrez, Raymond, *Historical Dictionary of Bulgaria,* European Historical dictionaries no. 16, Lanham, Londen 1997

Deunov, Peter, *De Bulgaren*, Uitgeverij Astral, Sofia 2009

Dunoff, Peter, *The Migration of the Teutonic Tribes and their Conversion to Christianity,* (Introductie door Harrie Salman en Rossen Milev), Sofia 2007

Gogov, Kliment & Radoulova, Marianna e.a., *Esoteric Guide to the sacred Rila Lakes,* Heliopol 2011

Konstantinov, Metodi; Boev, Boyan; Todorova, Maria; Nikolov, Boris, *De Meester,* Uitgeverij Bialo Bratstvo, Sofia 2015

Kraleva, Milka, *The Master Peter Deunov, His life and teaching*, Sofia 2001

Lorimer, David, *Prophet for our Times – The Life and Teachings of Peter Deunov,* Hay House, New York City, Sydney, New Delhi en Londen 2015

Salman, Harrie, *Rudolf Steiner & Peter Deunov Antroposofie en Witte Broederschap over de nieuwe mens*, Nearchus 2022

Niekerk, Dick van, *Peter Deunov Wijsheidsmeester van de Liefde*, www.logon.media – Nederlands/rubriek: levend verleden/16 maart 2018

Stoychev, Georgi, *Paneuritmie,* Uitgeverij Bialo Bratstvo, Sofia 2007

Zarev, Konstantin, *De persoonlijkheid en leer van Peter Dunov,* Uitgeverij Videlina, Sofia 2023

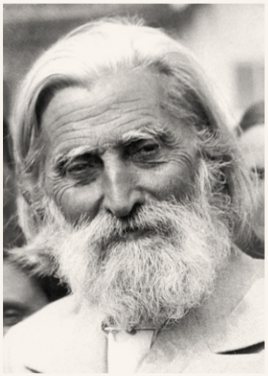

de meester spreekt

woorden van Peter Deunov

Peter Deunov, die in 1864 in Bulgarije werd geboren, geldt als een van de leidende spirituele figuren van de twintigste eeuw. Hij bracht een universele, tijdloze visie op het christendom en de Bijbel. Vrijmoedig en met kennis van zaken sprak hij over de grote thema's van het leven zoals vrijheid, waarheid, rechtvaardigheid en liefde. Hij is de grondlegger van de Witte Broederschap, een spirituele stroming die tot op de dag van vandaag actief is.

Nog tijdens zijn leven, in 1939, werden veelzeggende fragmenten uit zijn toespraken bijeengebracht en gepubliceerd onder de (Bulgaarse) titel *De meester spreekt*. Rozenkruis pers geeft deze bloemlezing, voorzien van een met foto's geïllustreerde inleiding op zijn leven en werk, nu opnieuw in het Nederlands uit omdat Deunov een urgente verandering van levenshouding voorstelt. Een levenshouding die door het onaardse, geestelijke licht wordt geïnspireerd en door elk individueel mens gezocht, ontdekt en beproefd kan worden. Zodoende kunnen wereld en mensheid in een werkelijk nieuwe en zo gewenste ontwikkeling terechtkomen.

9 789067 325141

Rozenkruis pers